

Pietro Archiati

Dva stromy v ráji

Na str. 2 - Miluj svého Boha silou, myslí, duší a duchem"

Tyto dva druhy náboženské praxe jsou v První knize Mojžíšově, v Genesi, ukázány v obraze dvou rajských stromů.

Při vyhnání z ráje je část sil, patřících člověku, seslána do proudu takzvaného „pádu do hříchu“, do vývoje na Zemi. Tyto síly jsou stromem poznání. Jiné síly prvotního člověka jsou naproti tomu uchovávány v duchovním světě, setrvávají ve stavu rajské nevinnosti. Tyto síly jsou stromem života, který je mečem cheruba, ducha harmonie světů, střežen v ráji.

Dva rajské stromy jsou symbolem dvou od samého počátku si odporujících sil v člověku - ducha a hmoty, vyššího a nižšího Já - které pak v průběhu poatlantského vývoje daly vzniknout dvěma uvedeným prvotním formám náboženství – staroindického a staroperského. Každý člověk si může říci: „Dvě duše mně, ach v hrudi přebývá.“

Buddhův náboženský proud má svůj inspirační zdroj v hlubokém spojení se silami duše, jež si uchovaly svou původní nevinnost, jak jsme mohli vidět v souvislosti s Krišnou v předchozí kapitole. Východní náboženství proto žijí touhou po návratu ke stromu života, k počátečnímu stavu rajské nevinnosti. Inicie (zasvěcení) latinsky znamená návrat k původnímu stavu (initium).

Na druhé straně máme v Zarathuštrovi individualitu která poté, co uvedla v život staroperské náboženství, zůstává i po své smrti spojena se silami stromu poznání. Tato individualita hraje rozhodující roli ve všech následujících formách náboženství, jež staví do popředí lásku k Zemi.

Přelom věků nastává díky opětovnému sjednocení těchto dvou protikladných náboženských proudů lidstva. Dva rajské stromy mají být pokračujícím lidským vývojem opět uvedeny v jednotu. Plody stromu poznání jsou všechny zkušenosti, které člověk sbírá na Zemi. Díky nim se stává stále svébytnějším, stále individuálnějším. Učí se stále lépe myslet, učí se rozlišovat mezi dobrem a zlem a volit, v morálním smyslu se rozhodovat a jednat, přebírat odpovědnost za své vlastní činy.

Opačný náboženský proud se projevuje v uctívání sil působících v lidské přirozenosti, které nemají nic společného s pádem do hříchu. Dodnes se ve všech lidech nacházejí zbytky této touhy po původní čistotě, po vnitřním třibení. Mluvíme-li o „vyšším Já“ člověka, máme na mysli tyto síly.

Miluj svého Boha silou, myslí, duší a duchem"

V evangeliu se nachází jeden výrok, který je svou obrazností poněkud záhadný. Zní takto: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!" (Mk 12,30)

Tato věta obsahuje čtyři aspekty. Nejprve je řečeno: Miluj svého Boha. To může znamenat jedině: Miluj Boha Já. Proč by se jinak mluvilo o „svém" a ne o „našem" nebo vašem" Bohu? Výrazem „svého Boha" je myšleno božství tom smyslu, nakolik každému jednotlivému člověku naomáhá k tomu, aby sám sebe prožíval jako tvořivé Já. Je tím myšleno: Věnuj všechny své síly vývoji Já v sobě. Cíl veškerého vývoje spočívá v tom, aby se každý člověk víc víc stával Já, aby do sebe individuálně a svobodně pojímal moudrost a lásku „svého" Boha, Boha, jenž miluje svébytné Já v každém člověku. Tato věta z evangelia je citátem ze Starého zákona, kde se Bůh jmenuje „Jahve« neboli „Já jsem Bůh jáských sil v člověku.

Svého Boha má člověk milovat čtyřmi způsoby. Proces individualizace člověka probíhá čtverým způsobem, pokud ho nahlížíme z perspektivy právě představených čtyř lidských bytostných článků:

1. „Věnuj všechny síly svého fyzického těla, celou svou sílu proměně své bytosti v odpovědné Já."
2. „Použij všechny síly svého éterného těla k tomu, aby ses stal sebevědomým a milujícím Já." Éterné tělo je tělo tvořivých sil, které jsou - působí-li netělesně - prožívány jako myšlenky. Vytvářejí vzpomínku a na smyslový svět vázaný rozum. Proto se za druhé praví: „celým svým rozumem, celou svou myslí" - celým svým myšlením.
3. „Věnuj všechny síly své duše, svého astrálního těla, Bohu Já v sobě." S ohledem na duši věta prostě a jednoduše říká: „z celé své duše".
4. Čtvrtý požadavek se týká samotného Já, jímž se člověk prožívá jako pán všech svých duševních sil. Tady se praví: „z celého svého srdce" - Já jako individuální duch člověka působí bezprostředně na živel tepla, na krev, jež má v srdci své centrum.

Duchovní Já, to lepší Já, o němž je zde řeč, je úplně jiné než Já, které prožíváme ve svém každodenním vědomí. Nižší, egoistické Já vztahuje všechno na sebe, prožívá se jako pupek světa, ve vydělení se vůči všem ostatním bytostem. Milující Já člověk prožívá, když všechny své síly, které si od přelomu věků nárokoval pro sebe, nechá zase proudit zpět do celého světa a ke všem bytostem. Náboženský vývoj člověka spočívá v proměně egoistických sil „duševního Já" s íly lásky „duchovního Já.

»Miluj Boha svého celou svou silou, celou svou myslí, celou svou duší a celým svým duchem" - v těchto monumentálních slovech je shrnut vývoj individuality Zarathustry jako zakladatele náboženství, který před přelomem věků dokázal uvážit hodnotu lidské zkušenosti na Zemi. Zarathustra je onou individualitou poatlantské doby, která v sobě praobrazným způsobem prožívá všechno, co je obsaženo v této větě evangelia.

Ježíš Nazaretský, jenž na přelomu věků vyslovuje na Zemi tato slova, se křtem v Jordánu stává nositelem „Krista". Skrze něj se trojí schrána fyzického, éterného a astrálního těla stala služebníkem Kristova Já. Z této trojí lidské schrány, obývané od té chvíle duchem Slunce, zaznívají pro celé lidstvo slova čtveré lásky k silám Já, jichž lze na Zemi dosáhnout.

Kristus těmito slovy popisuje způsob, jakým je člověk - každý člověk - povolán umožnit ve svém duchu to, aby se Logos, světový duch, stal člověkem. Každý člověk je povolán následovat příkladu Zarathuštry, jenž své vyšší Já dal k dispozici pro vývoj Já v každém člověku. Zarathuštra byl prvním, kdo ve staroperské kultuře prokázal bytosti Já, duchu Slunce, hlubokou úctu. Zarathuštra jako první pochopil vývoj jako „povolání“ člověka k tomu, aby pěstoval sílu Já, právě díky silám, jichž lze dosáhnout jen na Zemi.

Později Zarathuštra uskutečnil druhou část zmíněné Kristovy věty: Miluj božství, jež z každého člověka činí svébytné Já, všemi svými myšlenkami. Po své smrti daroval Mojžíšovi své éterné, myšlenkové tělo, které bylo natolik vyvinuté, že i po smrti mohlo zůstat nedotčené. U jiných lidí se éterné tělo záhy po smrti rozplývá v kosmickém éteru. Zarathuštra věnoval všechny myšlenkové síly svého éterného těla vývoji Já ve všech lidech. Touto druhou obětí díky němu povstala židovská kultura a náboženství.

Jako třetí krok věnoval Zarathuštra vývoji Já v každém člověku také všechny síly své duše. Své astrální tělo daroval Hermovi, zaldadateli egyptského náboženství, které mělo, jak již bylo naznačeno, spíše mystický charakter.

Aby vývoji Já v člověku věnoval i své fyzické tělo, celou svou sílu, narodil se na přelomu věků v Betlémě zarathuštrovský Ježíš, aby se v třicátém roce svého života stal nositelem slunečního ducha na Zemi.

Uvedený výrok evangelia tak na jedné straně obsahuje shrnutí cest Zarathuštrovy individuality, na druhé straně shrnutí cest různých náboženství, jež přispívají k vývoji Já, za který vděčíme životu na Zemi.

Miluj Boha svého celou svou silou, všemi svými myšlenkami, celou svou duší, celým svým duchem: Tato věta neříká čtyřikrát více méně totéž. Svatá Písma jsou přešná, jsou psána odborným esoterním jazykem, jazykem, jemuž se lze naučit jako každému jinému.

Věta, která bezprostředně následuje, zní: „Miluj svého bližního jako sám sebe!“ Láska k božstvu Já, k božstvu, jež v každém člověku probouzí zkušenost Já, je zároveň láskou k pravému člověku v každém člověku. Vývoj v Zarathuštrově smyslu spocívá v tom, aby každý člověk byl čím dál víc pronikán božstvím, aby každý stále více rozvíjel sílu Já.

Kapitoly z knihy: Světová náboženství – Cesty člověka k sobě samému